C/2026/71

30.1.2026

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Sveženj o varnih državah

(COM(2025) 186 final)

(COM(2025) 259 final)

(C/2026/71)

Glavni poročevalec: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Svetovalec¤	Lorenzo TAMBURRINI
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
Zaprosilo	14. 7. 2025
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za zunanje odnose
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	9. 9. 2025
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	23. 10. 2025
Plenarno zasedanje št.	600
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	183/14/23

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) ceni prizadevanja Komisije za **poenotenje postopkov za določitev varnih držav**, o katerih trenutno odločajo izključno posamezne države članice, saj ti postopki zaenkrat niso pregledni in niso predmet učinkovitega nadnacionalnega nadzora.

1.2 EESO poudarja, da je opredelitev države kot „**varne**“ ključnega pomena v azilnih postopkih, saj se prošnje državljanov iz držav, ki se štejejo za varne, obravnavajo po **pospešenem postopku**.

1.3 Uporaba pospešenega azilnega postopka pomeni **zmanjšanje procesnih jamstev** in v primeru zavrnitve prošnje **možnost odstranitve prosilca z nacionalnega ozemlja** še pred zaključkom pritožbenega postopka na sodišču. To je v očitnem nasprotju z načelom nevračanja iz člena 33 Ženevske konvencije.

1.4 Določitev varne države pomeni tudi **omejevanje pravice do azila**, tako z zmanjšanjem procesnih jamstev zaradi uporabe pospešenega postopka kot tudi zato, ker domneva, da je država varna, **prenese dokazno breme** na prosilca za azil, ki mora za pridobitev mednarodne zaščite dokazati nasprotno.

1.5 EESO meni, da je prag **20-odstotne stopnje ugodno rešenih prošenj** v EU (v skladu s členom 42(1)(j) in členom 42(3)(e) uredbe o azilnem postopku) arbitrarno in nezadostno merilo za uporabo pospešenega postopka in postopka na meji.

1.6 EESO meni, da če na podlagi trenutno razpoložljivih podatkov iz institucionalnih virov in virov civilne družbe ter v skladu z Listino EU o temeljnih pravicah **za varne štejemo države, navedene v Prilogi II k dokumentu COM(2025) 186 final (Bangladeš, Kolumbija, Egipt, Indija, Kosovo** [1]**, Maroko, Tunizija), potem tvegamo predvsem, da bi prosilcem iz teh držav odrekli pravico do azila**.

2. **Splošne ugotovitve**

2.1 EESO meni, da za opredelitev države izvora ali tranzita kot „varne“, v njej ne sme biti **nobenega preverjenega primera kršitve človekovih pravic**, ki bi v skladu z Ženevsko konvencijo pomenil, da je treba prosilcu za azil priznati mednarodno zaščito.

2.2 EESO meni, da bo evropski azilni sistem ranljiv, dokler ne bodo uvedene **nadnacionalne oblike nadzora**.

2.3 EESO meni, da država ne more biti opredeljena kot „varna“, če obstajajo **izjeme** v smislu posebnih regij ali kategorij posameznikov, **ki niso varne**. Izjeme bi lahko privedle do dvoumnosti in nepoštene proste presoje pri obravnavi posameznih prošenj za azil, kot je ugotovilo Sodišče Evropske unije oktobra 2024.

2.4 Če bi bile take izjeme dovoljene, bi torej morale biti javno dostopne vsem, za države članice zavezujoče in ne izbirne ter enotno sprejete na evropski ravni.

2.5 Pospešeni postopek je že sam po sebi diskriminatoren za prosilce. EESO upa, da bo vsaka prošnja za azil obravnavana v primernem času, z ustreznimi orodji in na podlagi temeljite ocene, da bi zaščitili pravice prosilcev za azil.

2.6 EESO meni, da sprejetja koncepta varne države ne bi smeli upravičevati s hitrejšim obravnavanjem prošenj za azil, ki so „**verjetno**“ neutemeljene [2]. Hitra obravnava namreč lahko privede do površne presoje v škodo različnih pravic prosilca, poleg tega pa se je nevarno in nelegitimno zanašati zgolj na verjetnost neutemeljenosti, da bi določili vrsto postopka, ki se bo uporabil.

2.7 EESO poudarja, da bi lahko sprejetje dvoumnih seznamov varnih držav, posledična uporaba pospešenih postopkov in povečanje števila nezakonitih zavrnitev mednarodne zaščite spodbudili povečanje števila tujcev brez zakonitih dokumentov v Evropi, s čimer bi se povečala tudi **negotovost** na področju zdravja, dela in nastanitve, ter posledično siva ekonomija.

3. **Ozadje**

3.1 **Različna obravnava prošenj za mednarodno zaščito** glede na državljanstvo je lahko v nasprotju s prepovedjo diskriminatorne obravnave beguncev glede na državo izvora, kot to določa člen 3 Ženevske konvencije o statusu beguncev iz leta 1951, je EESO poudaril že v **mnenju REX/457** [3].

3.2 V mnenju REX/457 je poudaril tudi, da **ne** obstoj nacionalnega zakonodajnega okvira za varstvo človekovih pravic **ne** status države kandidatke za pristop k Evropski uniji ne moreta veljati kot **zadostni merili** za vključitev države na seznam varnih držav.

---

[1] To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z Resolucijo Varnostnega sveta ZN št. 1244 (1999) in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

[2] COM(2025) 186 final, str. 2.

[3] Vzpostavitev skupnega evropskega seznama varnih izvornih držav.

3.3 V skladu z direktivo 2013/32/EU ([4]) se država „šteje za varno izvorno državo, če se na podlagi pravnega položaja, uporabe prava v okviru demokratičnega sistema in splošnih političnih okoliščin lahko sklepa, da tam na **splošno** in **redno** ni nikakršnega preganjanja, kakor je opredeljeno v členu 9 Direktive 2011/95/EU ([5]), ni mučenja ali nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja in ni ogroženosti zaradi vsesplošnega nasilja v razmerah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada“.

3.4 EESO meni, da so se predpisi izboljšali, ker pri pogojih za opredelitev varne države ni več navajanja „**splošnosti**“ in „**rednosti**“ preganjanja.

3.5 **Sodišče Evropske unije** je 4. oktobra 2024 močno oslabilo učinek sprejetja seznamov varnih držav. Pojasnilo je namreč, da mora biti za opredelitev varne države **varna celotna država, brez izjem** glede domneve o varnosti, ki bi veljale za dele ozemlja ali nekatere kategorije oseb.

3.6 Sodišče je v isti sodbi ob sklicevanju na Direktivo 2013/32/EU in Listino Evropske unije o temeljnih pravicah razsodilo, da se **nacionalno sodišče**, ki obravnava pritožbo zoper odločbo o zavrnitvi prošnje za mednarodno zaščito, ne more omejiti na trditve prosilca, temveč **mora po uradni dolžnosti preveriti, ali je določitev varne države v skladu z zahtevami prava EU**, tako da opravi posodobljen (*ex nunc*) in celovit nadzor nad izpodbijano odločbo.

4. **Analiza**

4.1 EESO meni, da je **ranljivost praks** pri obravnavi prošenj za azil v tem, da **ni nadnacionalnih oblik nadzora** nad postopki držav članic, da bi slednje kot varne opredelile le tretje države, ki izpolnjujejo standarde iz evropske zakonodaje.

4.2 Trenutno obstaja le **obveznost posredovanja seznamov Komisiji**, ki pa ni nikoli intervenirala in državam članicam pušča polno diskrecijsko pravico.

4.3 Postopki držav članic za določanje varnih držav niso pregledni, **določitev** izvorne države kot varne pa je na splošno povezana s **številom prosilcev za azil, ki prihajajo iz te države** ([6]) in za katere morda z državo gostiteljico obstajajo sporazumi o ponovnem sprejemu.

4.4 Zato se lahko **nacionalni seznami** med državami članicami zelo **razlikujejo**, mnoge pa se tudi odločijo, da seznama varnih držav sploh ne bodo sprejele.

4.5 EESO poudarja svojo ugotovitev iz **mnenja REX/457**, da sprejetje skupnega seznama varnih izvornih držav ne bo nujno vodilo v večjo usklajenost, saj so ob tem seznamu dopuščeni tudi nacionalni seznami posameznih držav članic.

4.6 Čeprav člen 59(2) oziroma člen 61(2) uredbe o azilnem postopku državam članicam **omogočata določitev tretje države kot varne izvorne države „z izjemami za določene dele njenega ozemlja ali jasno prepoznavne kategorije oseb“**, ostaja tveganje, da se take izjeme ne bodo upoštevale, saj imajo države članice popolno diskrecijsko pravico.

4.7 Poleg tega v uredbi niso določena **merila za opredelitev takih izjem za določena ozemlja in kategorije oseb**, kar pomeni, da si lahko države članice ali posamezni lokalni uradniki tudi to poljubno razlagajo.

([4]) Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev) (UL L 180, 29.6.2013, str. 60).

([5]) Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev) (UL L 337, 20.12.2011, str. 9).

([6]) Agencija EU za azil (EUAA), december 2022.

4.8 Določitev **20-odstotne stopnje** ugodno rešenih prošenj za azil na ravni EU kot merila za uporabo pospešenega postopka in postopka na meji je popolnoma arbitrarna in ni znanstveno utemeljena.

4.9 Kadar oseba prihaja iz države izvora ali tranzitne države, ki se šteje za varno, lahko upravni organi, ki prvi obravnavajo prošnje za azil, **njeno prošnjo zavrnejo, ne da bi jo vsebinsko obravnavali**.

4.10 Celotni postopek, vključno z možnostjo izpodbijanja odločb o zavrnitvi prošnje upravnega organa pred sodiščem, je **pospešen postopek** in prosilcu za mednarodno zaščito iz varne države **omejuje pravico do obrambe**.

V Bruslju, 23. oktobra 2025

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Séamus BOLAND